

EU:s 14:e sanktionspaket, 24.6.2024

SEKTORSANKTIONER

Förbud och restriktioner som gäller import och export

De intäkter som Ryssland får från kondenserad naturgas (LNG) begränsas på tre olika sätt. 1) Transport av LNG till tredjeländer via EU förbjuds; i praktiken gäller förbudet överföring från ett fartyg till ett annat, från fartyget till terminalen samt omlastning och tjänster i anknytning till dessa. Export till EU för medlemsländernas eget bruk tillåts fortfarande. 2) Export förbjuds via sådana terminaler som inte är anslutna till det europeiska gasnätet. Detta gäller terminaler som ligger utanför nätet i Finland och Sverige. I Finland finns det två sådana terminaler. 3) Nya investeringar samt tillhandahållande av varor, teknik och tjänster till Rysslands pågående projekt som gäller kondenserad naturgas (LNG), såsom Arctic LNG 2 och Murmansk LNG, förbjuds. Förbudet gäller inte inköp och export av LNG från Rysslands terminaler eller finansiella tjänster till projekten i fråga.

EU förbjuder export av vissa verktygsmaskiner och elektriska anordningar till Ryssland. Dessutom ökas antalet restriktioner som gäller export av fyrhjulingar, kemikalier såsom mangan, legeringar av sällsynta jordartsmetaller, grävmaskiner, skärmar och elektrisk utrustning.

EU lägger till på den så kallade exportförbudslistan sammanlagt 61 ryska företag och företag som är verksamma i ett tredjeland som har deltagit i att kringgå sanktioner eller i inköp av sensitiva produkter till exempel som stöd för produktionen av obemannade luftfartyg eller Rysslands militära operationer. Exportförbudslistan innebär i praktiken att EU-företag inte kan beviljas exporttillstånd för export av produkter, tekniker eller tjänster till företaget i fråga till ett tredjeland.

EU utvidgar importrestriktionerna genom att lägga till helium- och helium-3-ämnen på sanktionslistan.

Dessutom förbjuds inköp, import, transport och export av föremål som anknyter till Ukrainas kulturarv och arkeologiska föremål om det finns anledning att misstänka att föremålen förts ut ur Ukraina olagligt.

Exportförbudet av diamanter, som kom i det 13:e paketet, preciseras och man utvidgar listan över sådana partnerländer som verkställer sådana exportövervakningsåtgärder eller importövervakningsåtgärder som liknar EU-medlemsländernas åtgärder, inklusive restriktiva åtgärder som gäller import av järn och stål.

Restriktioner som gäller finanssektorn

Sanktionerna ingriper i Rysslands möjligheter att kringgå SWIFT-förbudet för ryska banker. Med sanktionerna begränsas användningen av det ryska systemet *System for Transfer of Financial Messages* (SPFS) och andra motsvarande meddelandetjänster som har skapats av Rysslands centralbank. Förbuden gäller såväl direkt anslutning till systemet i fråga som transaktioner med sådana listade instanser som använder systemet utanför Ryssland. Man kan fortfarande ha kontakt med sådana företag som har verksamhet i Ryssland, inklusive EU-företagens dotterbolag, om de inte är sanktionslistade, men EU-bankerna kan inte bli systemanvändare. Det är möjligt att använda systemet i vissa undantagsfall.

EU-aktörer förbjuds att genomföra transaktioner med sådana kredit- och finansieringsinstitutioner och tillhandahållare av kryptovalutatjänster utanför EU, om rådet har konstaterat att de främjar transaktioner som stöder Rysslands försvarsindustri. I förslaget till förordning räknas export, leverans, försäljning, överföringar eller transporter av produkter eller tekniker som omfattas av sanktioner till Ryssland till stöd av försvarsindustrin.

Restriktioner som gäller transportsektorn för att förhindra kringgående av sanktioner

EU skapar en ny mekanism, vars syfte är att ingripa i kringgåendet av pristaket på olja och andra åtgärder som används till att stödja Ryssland i dess anfallskrig. EU listar så kallade skuggfartyg som transporterar varor till Rysslands vapenindustri eller som transporterar rysk olja och oljeprodukter och inte följer de rekommendationer som IMO (International Maritime Organization) utfärdat för sjöfarten. Bland annat förbjuds hamn-, finansierings-, registrerings-, försäkrings- och underhållstjänster samt motsvarande tjänster för dessa fartyg inom EU.

Flygförbudet inom EU ändras så att det också gäller andra än regelbundna flyg till, från eller över EU och vars avgångs- och landningsplats och -tid bestäms av en rysk instans. Ett sådant flyg kan vara ett charterflyg som begärs av en rysk medborgare eller begäran av ett ryskt företag att transportera företagets anställda till affärsmöten i unionen eller sina kunder till turistmål. Nationella myndigheter har rätt att begära information om luftfartygets ägare, och vid misstanke om kringgående av flygförbudet även om de personer som reser med flyget. Flygförbudet gäller inte privatflyg inom EU som görs med högst fyrsitsiga luftfartyg, vars startmassa är högst 2000 kg och som görs i hobby- eller utbildningssyfte.

Även vägtransportförbudet skärps genom att begränsa ryskt ägarskap i vägtransportbolagen (hos operatörerna). Om det ryska ägarskapet i bolaget är 25 procent eller mer, kan bolaget inte bedriva vägtransportverksamhet i unionen, inklusive transittrafik. Förbudet gäller inte transportföretag som ägs av dubbelmedborgare eller sådana ryska medborgare som har uppehållstillstånd i en medlemsstat. Transportföretag ska på begäran uppvisa för myndigheterna uppgifter om sin ägarstruktur.

Ansökan om ersättningar vid avveckling av företagsverksamhet som anknyter till Ryssland

I och med ändringarna av förordningen om sektorsanktioner är det möjligt för medlemslänternas medborgare och företag att ansöka om ersättningar från ryska företag och personer i medlemslandets domstolar i fall som anknyter till sanktionerna. Förutsättningen är att det har uppstått en skada för EU-företag eller företag som ägs eller kontrolleras av dem i anknytning till avtalet eller transaktionen och att ersättning inte kan sökas till exempel utifrån ett bilateralt investeringsavtal. Ansökan om ersättning gäller bland annat situationer, där Ryssland olagligt har satt företag som ägs av medlemsländer ”under tillfällig kontroll”.

När medlemsländerna lämnar Ryssland är det i vissa fall möjligt att ansöka om dispens för att fullgöra ryska personers och företags krav, så att det ska vara möjligt att lägga ner företagsverksamheten och sälja företaget.

Skärpning av företagsansvaret för att förhindra kringgående av sanktioner

Enligt de nya sanktionsbestämmelserna ska EU-företag göra sitt bästa för att säkerställa att deras dotterbolag (eller andra instanser som ägs eller kontrolleras av EU-företag) utanför EU inte deltar i verksamhet som försvagar sanktionerna. Företagen ska införa en policy, övervakning och förfaranden som är lämpliga och genomförbara för att hantera risker.

EU-företag ska säkerställa att instanser som ägs eller kontrolleras av dem i tredjeländer i sina avtal förbjuder vidare export med partner i tredjeländer av vissa produkter och teknik som omfattas av sanktioner, inklusive så kallade gemensamt högprioriterade produkter (common high priority items) samt skjutvapen och ammunition till Ryssland (närmare i bilagor XI, XX, XXXV, XL till förordning (EU) nr 833/2014 och bilaga I till förordning (EU) nr 258/2012). Företagen ska omedelbart informera myndigheter om avtalsbrott som de blir medvetna om.

Vad gäller gemensamt högprioriterade produkter (bilaga XL) ska företagen införa förfaranden som tillbörlig aktsamhet förutsätter, så att man kan identifiera och bedöma eventuell risk för vidare export till Ryssland. Företagen ska även i sina handelsavtal med aktörer i tredjeländer säkerställa att affärshemligheter som gäller gemensamt högprioriterade produkter eller uppgifter som skyddats med immateriella rättigheter inte hamnar i Ryssland. Man ska omedelbart rapportera till myndigheter om sådana avtalsbrott.

Om en fysisk person eller ett företag frivilligt fullständigt och i tid meddelar om brott mot sanktioner, kan myndigheterna beakta denna anmälan när de dömer instansen i fråga till böter för brottet mot sanktioner.

Förbud att registrera immateriella rättigheter

I och med det 14:e sanktionspaketet kan ryska medborgare, personer som bor i Ryssland eller ryska företag inte längre ansöka om registrering av immateriella rättigheter (till exempel patent) i EU. Förbudet gäller inte dubbelmedborgare eller personer som har uppehållstillstånd.

Förbud att ta emot politisk finansiering

Sanktionerna förbjuder politiska partier, stiftelser, förbund, medborgarorganisationer inklusive tankemedjor och instanser som tillhandahåller medietjänster att direkt eller indirekt ta emot finansiering, donationer eller andra ekonomiska fördelar eller ekonomiskt stöd från Ryssland. Syftet med detta är att särskilt påverka Rysslands propaganda- och desinformationsverksamhet i unionen.

INDIVIDUELLA SANKTIONER

I förteckningen över personer som är föremål av individuella sanktioner tilläggs 69 fysiska personer och 47 juridiska personer. I förteckningen upptas företrädare för Rysslands armé, politiska aktörer, personer som bedriver informationspåverkan i Ryssland, opinionsbildare och inflytelserika personer i näringslivet som stöder eller drar fördel av den ryska regeringen. Till förteckningen fogas dessutom tjänstemän inom den ryska ockupationsförvaltningen samt personer som deltagit i tvångsförflyttningar av ukrainska barn i Ryssland och Belarus.

Sanktionspaketet möjliggör överföring av medel av engångskaraktär (inklusive hemtagning) med dispens i situationer, där medlen överförs mellan icke-sanktionslistande instanser, men förmedlaren är en sanktionslistad bank, på grund av vilken medlen har frusits.

Också i fråga om individuella sanktioner betonas företagsansvaret. EU-aktörer kan till exempel inte åberopa okunskap om sanktionerna eller att det är utmanande att följa sanktionerna. Förfaranden för tillbörlig aktsamhet utgår vanligen från enkla kontroller och utredningar. Aktörerna ska vara medvetna som eventuella risker som gäller kringgående av sanktioner.

Förordningen om individuella sanktioner möjliggör även den möjlighet att från ryska företag och personer ansöka om ersättning i medlemslandets domstolar i fall som anknyter till sanktionerna som anges i förordningen om sektorsanktioner.

Vad gäller verkställande av sanktionerna ska medlemsländerna rapportera om de påföljder som brott mot sanktionerna har orsakat (till exempel domar och böter). Myndigheterna kan beakta frivilliga anmälningar om brott mot sanktioner vid utdömandet av påföljder.

Bilagan är inte ett juridiskt bindande dokument. De rättsligt bindande sanktionsbestämmelserna finns i de sanktionsförordningar som publicerats i Europeiska unionens officiella tidning.